

Kronika

Vilniaus universiteto Lietuvių literatūros katedra 2009 metais

Studijos. Rugsėjo mėnesį Vilniaus universiteto (VU) Filologijos fakultete pradėjo veikti nauja literatūros magistro pakopos studijų programa „Intermedialios literatūros studijos“. Programą parengė Lietuvių literatūros katedra sutelktomis visų Filologijos fakulteto literatūros specialistų akademinėmis pajėgomis (programos vadovė doc. A. Peluritytė-Tikuišienė). „Intermedialių literatūros studijų“ programa buvo sukurta visų VU Filologijos fakultete dėstomų literatūrų dialogo ir atvirumo kitoms mokslo, meno ir komunikacijos sritims principu, siekiant literatūrą reflektuoti šiuo metu dominuojančių mokslo, meno bei komunikacijos diskursų fone. Programa orientuota ne tik į literatūros kaip klasikinio pažinimo pamato suvokimą, bet ir kaip į esminį šiuolaikinės humanitarinės kultūros egzistavimo būdo pažinimą tiek senųjų medijų (knygų, piešinių, ikonų), tiek naujųjų elektroninių technologijų (kino, foto-, kompiuterių) epochoje. Be kita ko, ši magistro pakopos studijų programa yra atvira priimti platesnį tiek humanitarinių, tiek socialinių studijų bakalauro diplomus turinčių studentų srautą ir pajėgi suteikti aukšto lygio universitetinį humanitarinį išsilavinimą. „Intermedialios literatūros studijos“ sulaukė didelio studentų susidomėjimo: studijuoti priimta dvigubai daugiau norinčiųjų nei buvo planuota pavasarį. 2009 m. rudens semestre buvo skaitomi tokie programai parengti kursai kaip „Kultūros teorija“ (prof. A. Sverdiolas), „Literatūriniai tapatybės modeliai“ (doc. R. Tamošaitis), „Miesto diskursai: sociumas ir kultūra“ (mokslo darb. M. Kvietkauskas), „Naratologija: literatūra, kinas, reklama“ (lekt. N. Keršytė) ir kiti.

Praeitais metais pradėjusiai veikti magistro studijų programai „Literatūros antropologija ir kultūra“ prof. Dainora Pociūtė-Abukevičienė parengė naują kursą „Naujųjų laikų literatūra: religinės sąmonės antropologija“, doc. Rita Tūtlytė – kursą „Gyvenimo filosofija ir lietuvių literatūra“.

Gegužės mėnesį Katedroje viešėjo Masaryko (Brno) universiteto dėstytojas dr. Vaidas Šeferis. Vykdydamas *Erasmus* programą VU „Literatūros antropologijos ir kultūros“ magistrantams jis skaitė paskaitas „Kristijonas Donelaičio ir XVIII a. intelektualinis kontekstas“, „Donelaičių raštų skaitymas ir interpretacija“, „Donelaičio *Metų* tekstologinės problemos“, „Donelaičio *Metų* rišlumo klausimu“, „Donelaičio kūrybos recepcija Čekijoje“.

Rugsėjo 25 d. VU Filologijos fakultete doc. Audinga Peluritytė-Tikuišienė Lituanistinių studijų lektoriams, dėstantiems kitų šalių universitetuose ir mokslo centruose, skaitė paskaitą „Nepriklausomybės laikotarpio literatūra: asmenybės, kūriniai, tendencijos“.

Gegužės mėnesį doc. A. Peluritytė-Tikuišienė VU Filologijos fakulteto pirmojo kurso studentams surengė susitikimą su poetu, esistu, Nacionalinės premijos laureatu Kęstučiu Navaku.

Balandžio mėnesį doc. A. Peluritytė-Tikuišienė Prahos Karlo universitete (Čekija) baltistams skaitė paskaitas: „Lietuvių literatūra po nepriklausomybės atkūrimo (nuo 1988 m.)“ ir „Nauji vardai lietuvių literatūroje pirmojoje XXI amžiaus dekaadoje“ (*Erasmus* programa). Paskaitas „Lietuvių literatūros vardai po Ne-

priklausomybės atkūrimo: autoritetai ir įtakos, leidyba ir kritika, iššūkiai ir galimybės“ ir „Modernioji lietuvių poezija ir proza“ filologams bei filosofams docentė skaitė ir Tartu universitete (Estija).

Prof. D. Pociūtė-Abukevičienė, vykdydama *Erasmus* programą, rugsėjo mėnesį skaitė pasakaitas apie XVI a. protestantiškosios kultūros procesus Masaryko (Brno, Čekija) universiteto studentams.

Daktaro disertacijos. Doktorantės Neringa Klišienė ir Ernesta Juknytė sėkmingai baigė doktorantūros studijas. Katedrai jos pateikė užbaigtus disertacijų variantus: N. Klišienė „XX a. IV dešimtmečio lietuvių literatūra: prancūziškieji kontekstai“, o E. Juknytė – „Modernioji religinė sąmonė lietuvių egzodo poezijoje“ (abiejų darbų vadovė doc. Rita Tūtlytė). Katedroje darbai buvo apsvarstyti ir patvirtinti gynimui. Nauja katedros doktorante tapo Jurgita Gedminienė, spalio 27 d. vykusiame katedros posėdyje patvirtinta jos disertacijos tema: „Gardinas – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kultūros centras (XVIII a. antroji pusė)“ (vadovė prof. D. Pociūtė-Abukevičienė).

Tyrimai. Reikšmingiausios publikacijos. Tęstiniam Lietuvos lyginamosios literatūros asociacijos leidinyje *Acta litteraria comparativa* (2009, Nr. 4) išspausdintas straipsnių rinkinys, parengtas pagal tarptautinėje konferencijoje „Vilnius: kultūrinė ir literatūrinė refleksija“ (vykusioje 2008 m. balandžio 9–10 d., organizuotoje doc. A. Peluritytės-Tikuišienės kartu su doc. Regina Jakubėnas bei Lyginamųjų studijų asociacija) skaitytus pranešimus. Šį straipsnių rinkinį sudarė doc. A. Peluritytė-Tikuišienė ir dr. Žydrone Kolevinskienė. Leidinyje spausdinamas ir doc. A. Peluritytės-Tikuišienės straipsnis „Vilniaus sapnas šiuolaikinėje lietuvių poezijoje“.

Doc. Dalia Čiočytė parengė straipsnį ir audiovizualinę medžiagą apie Williamo Shakespeare'o sonetų recepciją Lietuvos kultūroje. Straipsnis buvo išspausdintas tarptautiniame leidinyje, skirtame W. Shakespeare'o sonetų 400 metų sukakčiai (Dalia Čiočytė, „William

Shakespeare's Sonnets in Lithuania“, *William Shakespeare's Sonnets*, ed. By Manfred Pfister and Jürgen Gutsch, Dozwil TG Schweiz: Edition Signathur, 2009).

Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto moksliniame žurnale *Colloquia* publikuoti du Katedros mokslininkų straipsniai: lekt. Brigitos Speičytės „Pabaigos tekstai: atsisveikinimas su poezija“ ir lekt. Rimanto Kmitos „Jono Juškaičio lyrikos vieta poezijos modernėjime sovietmečiu“ (*Colloquia*, 22, 2009, 11–37, 105–126.). Lekt. R. Kmita daktaro disertacijos pagrindu baigė rengti monografiją *Ištrūkimas iš fabriko: modernėjanti lietuvių poezija XX amžiaus 7–9 dešimtmečiais*, kuri pasirodys 2009 m. pabaigoje.

Penkiolika metų leidžiamos serijos *Senovės baltų kultūra* aštuntajame tome (*Tai, kas išlieka*, Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2009), skirtame religijotyriminko Gintaro Beresnevičiaus atminimui, išspausdinti ir Katedros mokslininkų parengti straipsniai: doc. Regimanto Tamošaičio „Gintaro Beresnevičiaus asmenybės portretas: mokslininkas ir menininkas“ ir lekt. Saulės Matulevičienės „Iš baltų religijos ir mitologijos tyrimų istorijos“.

Stažuotės. Balandį doc. A. Peluritytė-Tikuišienė stažavosi Lodzės universitete (Lenkija). Liepą–rugpjūtį lekt. R. Kmita buvo išvykęs į mokslinę stažuotę Greifsveldo universitete (Vokietija). Prof. D. Pociūtė-Abukevičienė 2009 m. lapkritį–gruodį stažavosi Italijoje, Udinėje ir Romoje. Dr. Mindaugas Kvietkauskas rugpjūčio mėnesį stažavosi Varšuvos ir Krokuvos universitetuose, kur rengė savo monografijos *Vilniaus literatūrų kontrapunktai* lenkišką vertimą.

Katedros konferencijos, akademiniai seminarai. 2009 m. spalio 16 d. VU Filologijos fakultete V. Krėvės auditorijoje Lietuvių literatūros katedra surengė mokslinį seminarą „Mąstyti kitaip: Donato Saukos lituanistinės provokacijos“, skirtą ilgamečio Lietuvių literatūros katedros profesoriaus 80-mečio jubiliejui pažymėti (koordinadorės lekt. S. Matulevičienė ir lekt. B. Speičytė). Seminaras buvo skirtas

įvertinti prof. Donato Saukos darbus, jo įnašą į lietuvių folkloristiką, literatūrologiją, kultūros ir mentaliteto studijas, pratęsti jo kūrybines idėjas, atsiliepti į intelektualinius iššūkius. Seminare pranešimus skaitė prof. V. Daujotytė-Pakerienė, prof. A. Jurgutienė, doc. D. Kuolys, dr. V. Ivanauskaitė-Šeibutienė, lekt. S. Matulevičienė. Tos pačios dienos popietę VU Filologijos fakultete, K. Donelaičio skaitykloje prof. D. Sauka skaitė paskaitą, po jos vyko diskusija.

2009 m. liepos 29–31 d. Dzūkijos nacionaliniame parke, Puvočiuose (Varėnos r.) buvo surengtas ketvirtasis akademinis vasaros seminaras *Literatūros salos*. Buvo diskutuojama populiariosios literatūros klausimais, nebuvo pamiršti ir Dzūkijos klasikai: Vincas Krėvė, Sigitas Geda. Pranešimus skaitė prof. D. Sauka, habil. dr. Jūratė Sprindytė, kiti žinomi literatūrologai. Renginyje dalyvavo rašytojas Juozas Aputis, poetas Gintaras Bleizgys, rašytoja Laura Sintija Černiauskaitė.

Pranešimai tarptautinėse ir Lietuvos mokslinėse konferencijose, mokslo ir kultūros sklaidos renginiuose. Katedros mokslininkai aktyviai dalyvavo užsienyje bei Lietuvoje rengtose mokslinėse konferencijose. Prof. D. Pociūtė-Abukevičienė, vienintelė iš Lietuvos, dalyvavo Ženevos universiteto Reformacijos instituto organizuotame tarptautiniame kongrese, skirtame vienos žymiausių Europos reformacijos figūrų – Jeano Kalvino – 500-osioms gimimo metinėms paminėti („Calvin et son influence, 1509–2009“, „Calvin and His Influence, 1509–2009“, Ženeva, gegužės 23–27 d.) ir skaitė pranešimą „Calvin and the First Protestant Century in the Grand Duchy of Lithuania“ („Calvinas ir pirmasis protestantizmo šimtmetis LDK“). D. Pociūtė-Abukevičienė dalyvavo ir tarptautinėje konferencijoje „Italų Renesansas Baltarusijoje. Bona Sforza ir atgimimo epocha“, vykusioje spalio 22–23 d. Minske, kur skaitė pranešimą „Bona Sforza – italų evangelizmo idėjų Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje rėmėja“. Šių metų sausio 19 d. profesorė buvo pakviesta religinėms bendruomenėms vesti seminarus, skirtus evangeliniam paveldui pažinti. Vilniaus

bažnyčioje „Tikėjimo žodis“ įvykusiame seminare „Ryškiausi lietuvių reformatorių portretai“ mokslininkė perskaitė pranešimus „Abraomas Kulvietis ir pirmasis lietuvių tikėjimo išpažinimas“ bei „Mikalojus Radvila Juodasis – LDK evangelikų bažnyčios manifesto kūrėjas“.

Vasario 19–20 d. lekt. R. Kmita dalyvavo mokslinėje konferencijoje, vykusioje Herderio institute, Marburge (Vokietija). Ten skaitė pranešimą „Das Konzept der Fabrikordnung von Kavolis als Forschungsinstrument der sowjetischen Kultur“ („V. Kavolio fabriko schema kaip sovietinės kultūros tyrimo metodas“). Balandžio 13 d. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto organizuotam sovietmečio seminarui lekt. R. Kmita parengė pranešimą apie sovietmečio tyrinėjimus Vokietijoje. Gegužės 22 d. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto mokslinėje konferencijoje „Socialistinio realizmo klasika: K. Korsakas, J. Baltušis, P. Cvirka“ lekt. R. Kmita skaitė pranešimą „Kosto Korsako aktualumas“.

Birželį Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto rengtoje tarptautinėje konferencijoje „Grožio fenomenas ir jo horizontai“ prof. Viktorija Daujotytė-Pakerienė skaitė pranešimą „Grįžimas prie estetikos A. J. Greimo keliu“. Rugsėjo 11 d. tarptautiniam komparatyvistikos kongresui, vykusiam Vilniaus pedagoginiame universitete, profesorė parengė pranešimą apie Sigito Gedos poetinį kraštovaizdį lietuvių poezijos tradicijoje. Spalio 8–9 d. Lietuvių literatūros ir tautosakos institute vykusioje konferencijoje „Kūryba kaip kartotė: liaudies meno tėkmė“, skirtoje vienam žymiausių Lietuvos tautosakininkų – Jonui Baliui – atminti, prof. V. Daujotytė-Pakerienė skaitė pranešimą „Kūryba kaip kartotė, kartotė kaip kūryba“. Spalio 23 d. vykusioje Rytų Lietuvos švietėjo Jono Varno premijos laureatų konferencijoje – forume „Mokytojo atsakomybė ir misija mokykloje ugdant jauną žmogų“ profesorė kalbėjo tema „Lituanisto misija mokykloje, valstybėje“. Lapkričio 3 d. Lietuvos mokslų akademijos ir Nacionalinės moksleivių akademijos sesijai „Mokslas: kartų ryšys“ prof. V. Daujotytė-Pa-

kerienė parengė pranešimą „Kūrybiškumo atpažinimas“.

Doc. A. Peluritytė-Tikuišienė birželio 28 d. Molėtuose vykusiame Santaros-Šviesos suvažiavime skaitė pranešimą „Sapnų karalystės ribos: šiuolaikinė lietuvių literatūra“. Rugsėjo 29 d. doc. A. Peluritytė-Tikuišienė dalyvavo tarptautinėje komparatyvistų konferencijoje „History of Literature as a Factor of a National and Supranational Literary Canon“ (Tartu universitetas, Estija), kur skaitė pranešimą „Contemporary Lithuanian Literature: Between the West and East European Tradition“ („Šiuolaikinė lietuvių literatūra: tarp Vakarų ir Rytų Europos tradicijų“).

Doc. Rita Tūtlytė tarptautinei mokslinei konferencijai „Rytų prūsijos kultūros paveldas: praeitis ir perspektyvos“, vykusiai spalio 15–17 d. Rusijos valstybiniame I. Kanto universitete, Karaliaučiuje, parengė pranešimą „Vydušas ir XIX a. pab.–XX a. pr. vakarietiškoji „gyvenimo filosofija“. Lapkričio 5 d. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto surengtoje konferencijoje „Alfonso Nykos-Niliūno fenomenas: poetas ir jo pasaulis“ doc. R. Tūtlytė skaitė pranešimą „Alfonsas Nyka-Niliūnas: laikas ir trukmė“.

Dr. Mindaugas Kvietkauskas vasario mėn. tarptautinėje Jeruzalės knygų mugėje vedė diskusiją apie daugiakultūrį Vilniaus paveldą ir dalyvavo seminare, skirtame Lietuvos jidiš literatūrai aptarti. Balandžio mėn. M. Kvietkauskas

dalyvavo Pasaulinės tautinių tapatybių tyrimų asociacijos kongrese Niujorko Kolumbijos universitete, kur skaitė pranešimą „Antisemitizmas, filosemitizmas ir lietuvių miestiškosios patirtys“ („Anti-Semitism, Philo-Semitism and the Lithuanian Urban Experience“), o birželio mėnesį dalyvavo tarptautiniame „Knygų festivalyje“ Maskvoje, – vedė diskusiją apie Lietuvos istorijos vaizdinius šiuolaikinėje lietuvių literatūroje ir dalyvavo Rusijos mokslų akademijos Baltų-slavų tyrimų centro atidarymo konferencijoje.

Spalio mėn. doc. Regimantas Tamošaitis dalyvavo mokslinėje konferencijoje „Šiuolaikinė lietuvių literatūra: muziejinė vertybė ar sezono mada?“ (Kaune, Maironio lietuvių literatūros muziejuje). Ten skaitė pranešimą „Literatūra kaip gyvybės instinktas“. Lapkričio mėnesį Vytauto Didžiojo universitete rengiamoje mokslinėje konferencijoje „Šiuolaikinės literatūros ir literatūros teorijos tendencijos“ (VU ir Šv. Kristoforo vidurinėje mokykloje) skaityto pranešimo tema – „Literatūros interpretacija mokykloje: metodo problemos ir galimybės“. Taip pat doc. R. Tamošaitis rugsėjo mėnesį Šiaulių dramos teatre Skaitymo skatinimo projekto renginyje skaitė pranešimą „Realybės substancija Žemaitės ir R. Šerelytės tekste“, o spalio mėnesį „Druskininkų poetinio rudens“ programoje – pranešimą „Rytai ir trumposios poezijos formos“. Lapkričio mėnesį doc. R. Tamošaitis Marijampolės švietimo centre vedė seminarą mokytojams „Eseistikos rašymo ypatumai“.

Jurgita Žąsinaitė-Gedminienė